

Byla C-797/23**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2023 m. gruodžio 21 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio (Italija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. gruodžio 12 d.

Pareiškėja:

Meta Platforms Ireland Limited

Atsakovė:

Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni

Pagrindinės bylos dalykas

Meta Platforms Ireland Limited (toliau – pareiškėja) *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas, Italija; toliau – *TAR Lazio*) pateiktas skundas dėl *Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni* (Ryšių reguliavimo tarnyba; toliau – *AGCom*) sprendimo Nr. 3/23/CONS, kuriuo buvo nustatyti teisingos kompensacijos už spaudos publikacijų naudojimą internete nustatymo kriterijai.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Pagal SESV 267 straipsnį pateiktu *TAR Lazio* prašymu priimti prejudicinį sprendimą siekiama išsiaiškinti, ar *Legge sul diritto d'autore* (Autorių teisių įstatymas) 43-*bis* straipsnis ir *AGCom* sprendimas Nr. 3/23/CONS yra suderinami su Direktyvos (ES) 2019/790 15 straipsniu ir laisvės užsiimti verslu (Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 16 ir 52 straipsniai), laisvos konkurencijos (SESV 109 straipsnis) bei proporcingumo principais.

Prejudiciniai klausimai

1. Ar [Direktyvos 790/2019 (EUCD)] 15 straipsnis gali būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama priimti nacionalinės teisės nuostatas – tokias, kokios numatytos Autorių teisių įstatymo 43-*bis* straipsnyje ir išdėstytos *AGCom* sprendime Nr. 3/23/CONS – tiek, kiek pagal jas:

a) numatomos [informacinės visuomenės paslaugų teikėjų (ISSP)] pareigos mokėti atlyginimą (teisingą kompensaciją) leidėjams, kuriomis papildomos EUCD 15 straipsnyje nurodytos išimtinės teisės;

b) nustatomos minėtų ISSP pareigos:

- pradėti derybas su leidėjais,
- teikti leidėjams ir reguliavimo institucijai informaciją, būtiną teisingai kompensacijai nustatyti,
- taip pat neriboti leidėjo turinio matomumo paieškos rezultatuose, kol bus baigtos derybos;

c) reguliavimo institucijai (*AGCom*) suteikiami:

- priežiūros ir sankcijų skyrimo įgaliojimai,
- įgaliojimai apibrėžti kriterijus teisingai kompensacijai nustatyti,
- įgaliojimai nustatyti tikslų teisingos kompensacijos dydį, jei šalys nesutaria?

2. Ar pagal EUCD 15 straipsnį draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai nurodytos ankstesniame 1 punkte, pagal kurias informacinės visuomenės paslaugų teikėjai (ISSP) turi pareigą atskleisti duomenis, kuriai taikoma nacionalinės reguliavimo institucijos priežiūra ir kurios nevykdant gali būti skiriamos administracinės sankcijos?

3. Ar pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 16 ir 52 straipsniuose nurodytą laisvės užsiimti verslu principą, SESV 109 straipsnyje įtvirtintą laisvos konkurencijos principą ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 52 straipsnyje įtvirtintą proporcingumo principą draudžiamos tokios nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai nurodytos pirma, pagal kurias:

a) nustatomos teisės į atlyginimą, kuriomis papildomos EUCD 15 straipsnyje nurodytos išimtinės teisės ir kurios įgyvendinamos pirma minėtomis sąlygomis, kai informacinės visuomenės paslaugų teikėjai (ISSP) turi ne tik pareigą pradėti derybas su leidėjais, pareigą pateikti leidėjams ir (arba) nacionalinei reguliavimo institucijai informaciją, būtiną teisingai kompensacijai nustatyti, bet ir pareigą neriboti leidėjo turinio matomumo paieškos rezultatuose laukiant, kol bus baigtos šios derybos;

- b) reguliavimo institucijai suteikiami:
- priežiūros ir sankcijų skyrimo įgaliojimai,
 - įgaliojimai apibrėžti kriterijus teisingai kompensacijai nustatyti,
 - įgaliojimai nustatyti tikslų teisingos kompensacijos dydį, jei šalis nesusitaria?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/790 dėl autorių teisių ir gretutinių teisių bendrojoje skaitmeninėje rinkoje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 96/9/EB ir 2001/29/EB, visų pirma jos 1 konstatuojamoji dalis, 83 konstatuojamoji dalis ir 15 straipsnis

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 16 ir 52 straipsniai

SESV 109 straipsnis

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Legge 22 aprile 1941, n. 633 (legge sul diritto d'autore) (1941 m. balandžio 22 d. Įstatymas Nr. 633 (Autorių teisių įstatymas)) 43-bis straipsnis:

„1. Spaudos publikacijų leidėjams, nesvarbu, ar jie dirbtų individualiai, ar kaip asociacijų ar konsorciūmų nariai, 2017 m. gruodžio 15 d. *Decreto legislativo n. 223* (Įstatyminis dekretas Nr. 223) 1 straipsnio 1 dalies b punkte nurodyti informacinės visuomenės paslaugų teikėjai, įskaitant žiniasklaidos stebėsenos ir spaudos apžvalgos paslaugų įmones, suteikia 13 ir 16 straipsniuose nurodytas išimtinės atgaminimo ir paskelbimo teises.

2. Spaudos publikacija suprantama kaip daugiausia iš žurnalistinio pobūdžio literatūrinių kūrinių sudarytas rinkinys <...>.

3. Spaudos publikacijų leidėjai – tai asmenys, kurie tiek individualiai, tiek kaip asociacijos ar konsorciūmo nariai vykdydami ekonominę veiklą skelbia 2 dalyje nurodytas publikacijas, net jei yra įsisteigę kitoje valstybėje narėje.

<...>

8. Už spaudos publikacijų naudojimą internete informacinės visuomenės paslaugų teikėjai 1 dalyje nurodytiems asmenims moka teisingą kompensaciją. Per 60 dienų nuo šios nuostatos įsigaliojimo dienos Ryšių reguliavimo tarnyba priima reglamentą, kuriame apibrėžiami pirmame sakinyje nurodytos teisingos kompensacijos nustatymo kriterijai, be kita ko, atsižvelgiant į straipsnio peržiūrų internete skaičių, 3 dalyje nurodytų leidėjų veiklos trukmę metais ir užimamą

rinkos dalį bei samdomų žurnalistų skaičių, taip pat į abiejų šalių investicijas į technologijas ir infrastruktūrą ir ekonominę naudą, kurią abi šalys patiria skelbdamos informaciją, kiek tai susiję su matomumu ir pajamomis iš reklamos.

9. Vykstant deryboms tarp informacinės visuomenės paslaugų teikėjų, įskaitant žiniasklaidos stebėsenos ir spaudos apžvalgos paslaugų įmones, ir 3 dalyje nurodytų leidėjų dėl sutarties dėl naudojimosi 1 dalyje nurodytomis teisėmis taip pat atsižvelgiama į 8 dalyje nurodytame reglamente apibrėžtus kriterijus. Derybų metu informacinės visuomenės paslaugų teikėjai neriboja leidėjų turinio matomumo paieškos rezultatuose. <...>

10. Nepažeidžiant teisės kreiptis į 11 dalyje nurodytą bendrosios kompetencijos teismą, jei per 30 dienų nuo vienos iš suinteresuotųjų šalių prašymo pradėti derybas nepasiekiami susitarimo dėl kompensacijos dydžio, bet kuri iš šalių gali kreiptis į Ryšių reguliavimo tarnybą dėl teisingos kompensacijos nustatymo, prašyme išaiškindama savo ekonominį pasiūlymą. Per 60 dienų nuo suinteresuotosios šalies prašymo <...> Ryšių reguliavimo tarnyba, remdamasi 8 dalyje paminėtame reglamente nustatytais kriterijais, nurodo, kuris iš pateiktų ekonominių pasiūlymų atitinka šiuos kriterijus, arba, jei mano, kad nė vienas pasiūlymas neatitinka reikalavimų, savo iniciatyva nurodo teisingos kompensacijos dydį.

11. Kai Ryšių reguliavimo tarnybai nustatius teisingą kompensaciją šalims nepavyksta sudaryti sutarties, bet kuri iš šalių gali kreiptis į bendrosios kompetencijos teismą, kurio specializacija – verslo bylos <...>.

12. Informacinės visuomenės paslaugų teikėjai, įskaitant žiniasklaidos stebėsenos ir spaudos apžvalgos paslaugų įmones, suinteresuotosios šalies <...> arba Ryšių reguliavimo tarnybos prašymu privalo pateikti duomenis, būtinus teisingos kompensacijos dydžiui nustatyti. Įvykdžius pirmame sakinyje nurodytą pareigą 3 dalyje nurodyti leidėjai neatleidžiami nuo pareigos užtikrinti komercinės, pramoninės ir finansinės informacijos, apie kurią jie sužinojo, konfidencialumą. Paslaugų teikėjams tenkančios pareigos informuoti laikymasi prižiūri Ryšių reguliavimo tarnyba. Jei tokie duomenys nepateikiami per 30 dienų nuo prašymo pagal pirmą sakinį pateikimo, Ryšių reguliavimo tarnyba įsipareigojimų nevykdžiusiam subjektui skiria administracinę piniginę sankciją, kurios dydis neviršija 1 % paskutinių finansinių metų, pasibaigusių prieš pranešant apie prieštaravimą, apyvartos.

<...>

14. Šiame straipsnyje numatytos teisės nustoja galioti praėjus dvejiems metams po spaudos publikacijos paskelbimo <...>.

Delibera AGCom n. 3/23/CONS del 19 gennaio 2023, „Regolamento in materia di individuazione dei criteri di riferimento per la determinazione dell'equo compenso per l'utilizzo online di pubblicazioni di carattere giornalistico di cui all'articolo 43-bis della legge 22 aprile 1941, n. 633“ (2023 m. sausio 19 d.

AGCom sprendimas Nr. 3/23/CONS „Reglamentas, kuriame apibrėžiami kriterijai, pagal kuriuos nustatoma teisinga kompensacija už 1941 m. balandžio 22 d. Įstatymo Nr. 633 43-bis straipsnyje nurodytų spaudos publikacijų naudojimą internete“).

Šiame sprendime:

- įtvirtinti teisingos kompensacijos dydžio nustatymo kriterijai (4 straipsnis), kurie apima apskaičiavimo pagrindo, pagrįsto informacinės visuomenės paslaugų teikėjų (ISSP) pajamomis iš reklamos, gaunamomis internete naudojant leidėjo spaudos publikacijas,
- išvardijami įpareigojimai pateikti duomenis,
- nustatomi AGCom kontrolės įgaliojimai ir numatyta, kad įsipareigojimų nevykdžiusiam subjektui gali būti skiriama administracinė bauda (5 straipsnis),
- reglamentuojama procedūra, kurios reikia laikytis pateikiant prašymą, kad AGCom nustatytų teisingos kompensacijos dydį, ir atitinkamos tvarkos taisyklės, numatant, kad AGCom gali tą dydį nustatyti vienašališkai (8–12 straipsniai).

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 Pareiškėja teikia Europos naudotojams, įskaitant Italijos naudotojus, įvairias internetines paslaugas, įskaitant *Facebook* paslaugą, prieinamą interneto svetainėje www.facebook.com ir mobiliųjų įrenginių programėlėse. Kai kurie spaudos leidėjai savo *Facebook* puslapiuose dalinasi ištraukomis arba nuorodomis į savo turinį, prie kurių pridėdama nuoroda, kurią spustelėję naudotojai nukreipiami į leidėjo interneto svetainę. Taigi pavieniai *Facebook* naudotojai gali minėtoje svetainėje susipažinti su išsamiais leidiniais ir net pakomentuoti leidėjo įrašą arba pasidalyti juo savo *Facebook* paskyroje, taip prisidėdami prie papildomo duomenų srauto į leidėjo interneto svetainę.
- 2 2021 m. lapkričio 8 d. *Decreto legislativo n. 177* (Įstatyminis dekretas Nr. 177) 1 straipsniu Autorių teisių įstatymas buvo papildytas 43-bis straipsniu. 2023 m. sausio 19 d. AGCom, remdamasi, be kita ko, šio 43-bis straipsnio 8 dalimi, priėmė sprendimą Nr. 3/23/CONS.
- 3 Manydama, kad šie teisės aktai prieštarauja Sąjungos teisei ir Italijos Konstitucijai, pareiškėja apskundė šį sprendimą *TAR Lazio*. AGCom ir *Federazione Italiana Editori Giornali* (Italijos laikraščių leidėjų federacija) įstojo į bylą prašydamos skundą atmesti.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

4 Pareiškėja teigia, kad Autorių teisių įstatymo 43-*bis* straipsnis, kuriuo remiantis buvo priimtas sprendimas Nr. 3/23/CONS, labai skiriasi nuo Direktyvos 2019/790 15 straipsnio šiais aspektais:

- jame nustatyta 15 straipsnyje nenumatyta teisė į atlyginimą („teisinga kompensacija“) laikraščių leidėjams,
- jame nustatyti dideli ekonominės veiklos vykdytojų laisvės sudaryti sutartis apribojimai,
- jame numatyta galimybė prašyti *AGCom* nustatyti teisingos kompensacijos dydį žlugus šalių deryboms, remiantis neaiškiais ir savavališkais kriterijais,
- jame nustatytas įpareigojimas neriboti leidėjų turinio matomumo paieškos rezultatuose derybų metu bei ISSP įpareigojimais atskleisti duomenis,
- jame *AGCom* suteikti įgaliojimai taikyti sankcijas, kiek tai susiję su ISSP pareigomis pateikti duomenis.

5 Grįsdama savo skundą pareiškėja, be kita ko, nurodo šiuos pagrindus:

a) minėtas 43-*bis* straipsnis ir sprendimas Nr. 3/23/CONS prieštarauja Sąjungos teisei.

Pareiškėja tvirtina, kad pagal Direktyvos 2019/790 15 straipsnį laikraščių leidėjams paliekama laisvė nuspręsti atsisakyti suteikti arba suteikti nemokamą licenciją, o 43-*bis* straipsnyje įtvirtinta teisė į atlyginimą, kuri konkrečiai išreiškia pareiga sudaryti sutartį, kuria labai apribojama ekonominės veiklos vykdytojų sutarčių sudarymo laisvė ir su kuria susieta mokėjimo pareiga. Ji taip pat nurodo, kad buvo pažeistas perteklinio reglamentavimo draudimas (draudimas nustatyti arba išlaikyti aukštą reguliavimo lygį, viršijantį Sąjungos direktyvose nustatytą minimalų reguliavimo lygį), o tai lėmė konkurencijos sumažėjimą įmonių ir piliečių nenaudai, taip pat laisvės užsiimti verslu pažeidimą. Be to, jos nuomone, ISSP nustatytais įpareigojimais pažeidžiamas proporcingumo principas ir trukdoma kitose valstybėse narėse įsteigtiems bendrovėms teikti paslaugas Italijoje arba jų teikimas padaromas mažiau patraukliu.

b) Pažeidžiami „kilmės šalies“ ir laisvo paslaugų judėjimo principai, pagal kuriuos ISSP taikoma valstybės narės, kurioje jie įsteigti, teisės aktai ir institucijų jurisdikcija (o ne skirtingų Sąjungos valstybių narių, kuriose jie teikia paslaugas, teisės aktai ir institucijų jurisdikcija). Kita vertus, pagal 43-*bis* straipsnį ir sprendimą Nr. 3/23/CONS Italijoje neįsteigtiems ISSP, kaip antai pareiškėjai, nustatomos papildomos nacionalinės pareigos palyginti su tomis, kurias numatė įsisteigimo valstybė narė.

c) Europos Komisijai nepranešta pagal Direktyvą (ES) 2015/1535: 43-*bis* straipsnis ir sprendimas Nr. 3/23/CONS pareiškėjai netaikytini, nes apie juos nebuvo pranešta Komisijai pagal Direktyvos 2015/1535 5 ir 6 straipsnius, nors pagal juos nustatyta techninė taisyklė, reikalaujanti pranešti iš anksto.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 6 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad Autorių teisių įstatymo 43-*bis* straipsnyje numatyta teisinga kompensacija, kuri turi būti nustatoma per šalių (ISSP ir leidėjų) derybas. Nepavykus susitarti per 30 dienų, bet kuri iš šalių gali kreiptis į *AGCom*, kuri, remdamasi sprendime Nr. 3/23/CONS nustatytais kriterijais, per 60 dienų nurodo, kuris iš pateiktų ekonominių pasiūlymų atitinka pirma paminėtus kriterijus, arba, jei nemano, kad kuris nors iš šių pasiūlymų atitinka šiuos kriterijus, savo iniciatyva nurodo teisingos kompensacijos dydį. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, *AGCom* nustatant teisingą kompensaciją gali būti apribota sutarties šalių laisvė sudaryti sutartis ir gali būti pažeistas laisvės užsiimti verslu principas.
- 7 Jis taip pat pažymi, kad 43-*bis* straipsnyje numatytas šalių atžvilgiu trečiosios šalies – *AGCom* – dalyvavimas suteikiant jai tokius įgaliojimus: reguliavimo (teisingos kompensacijos nustatymo kriterijų apibrėžimas); sprendimų priėmimo (teisingos kompensacijos dydžio nustatymas); vykdymo (nustatyti pareigas šalims pateikti „teisingos kompensacijos dydžiui nustatyti reikalingus duomenis“) ir sankcijų skyrimo.
- 8 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad iš palyginimo su Direktyva 2019/790 matyti, jog 43-*bis* straipsniu sustiprinama Sąjungos reglamentavimo sistema, ne tik įvedant esminę ekonominę konotaciją (kuri neregamentuojama direktyvos 15 straipsniu), bet ir numatant ISSP tenkančius įpareigojimus ir nacionalinės reguliavimo institucijos įgaliojimus, kurie ne tik nėra pagrįsti Sąjungos teisės aktais, bet ir, visų pirma, kelia abejonių dėl Italijos teisės aktų suderinamumo su Direktyva 2019/790.
- 9 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad šias abejones taip pat iškelė *Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato* (Konkurencijos ir rinkos priežiūros tarnyba, Italija); ji pažymėjo, kad 43-*bis* straipsnyje įtvirtinta nuostata, atrodo, viršijamos Sąjungos teisės aktų leidėjo nustatytos ribos, nes ja įvedami Sąjungos teisės aktuose nenumatyti elementai ir nustatomi derybų mechanizmai, kuriais ribojama ekonominės veiklos vykdytojų laisvė sudaryti sutartis. Ji taip pat pažymėjo, kad Direktyva 2019/790 yra pakankamai išsami ir kad bet koks papildomas reguliavimas gali pakenkti direktyvos taikymo vienodumui valstybėse narėse.
- 10 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat remiasi Teisingumo Teismo sprendimu C-401/19 (visų pirma 32, 46, 63, 65, 66 ir 67 punktais), susijusiu su Direktyvos 2019/790 17 straipsnio aiškinimu, taigi ir su turinio dalijimosi internetu paslaugų teikėjų pareigomis siekiant apsaugoti autorių

teisės. Jis mano, kad minėtos direktyvos 15 ir 17 straipsniai yra glaudžiai susiję, ir pabrėžia, kad iš minėto sprendimo matyti, jog ypač svarbu laikytis proporcingumo principo.

- 11 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad Teisingumo Teismas pažymėjo, jog „tuo atveju, kai nagrinėjamos kelios Sutartyse įtvirtintos pagrindinės teisės ir principai, proporcingumo principo laikymąsi reikia vertinti taip, kad būtų suderinti reikalavimai, susiję su šių skirtingų teisių ir principų apsauga, ir užtikrinta teisinga jų pusiausvyra“ (66 punktą) ir kad „tam, kad atitiktų proporcingumo reikalavimą, pagrindinių teisių suvaržymą nustatančiuose teisės aktuose turi būti numatytos aiškios ir tikslios taisyklės, reglamentuojančios atitinkamos priemonės apimtį ir taikymą bei nustatančios minimalius reikalavimus, kad asmenims, kurių galimybė naudotis šiomis teisėmis yra apribota, būtų suteikta pakankamai garantijų, leidžiančių juos veiksmingai apsaugoti nuo piktnaudžiavimo pavojų. Šiuose teisės aktuose turi būti konkrečiai nurodyta, kokiomis aplinkybėmis ir sąlygomis tokia priemonė gali būti taikoma, taip užtikrinant, kad suvaržymas neviršytų to, kas griežtai būtina“ (67 punktą).
- 12 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad būtina patikrinti, ar nacionalinės nuostatos atitinka proporcingumo principą, kaip jį išaiškino Teisingumo Teismas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, teisingos kompensacijos, kurią ISSP privalo mokėti leidėjams, nustatymas gali būti neproporcingas ne tik teisės į paskelbimą ir (arba) informaciją apsaugos atžvilgiu, bet visų pirma dėl spaudos publikacijų (apsaugotų šalia išimtinių teisių nustatant teisingą kompensaciją) suvienodinimo su autorių teisių saugomu turiniu (taip pat platinamu internete). Šis neproporcingumas taip pat matyti iš *AGCom* suteiktų neproporcingai didelių intervencijos įgaliojimų.
- 13 Direktyvos 2019/790 15 straipsnio nuostatą palyginęs su Autorių teisių įstatymo 43-*bis* straipsnio ir *AGCom* sprendimo Nr. 3/23/CONS nuostatomis, *TAR Lazio* mano esant būtina kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą. Jo suformuluoti prejudiciniai klausimai, jo nuomone, yra svarbūs sprendimui jo nagrinėjamoje byloje priimti.